

CSABAI FERENC

Jégkorszak

1.

Vastag, mint egy szivar, és hosszú, mint a mutatóujja. A bőre szőrös és sötétkék, és ízelt testével izgatottan tekereg.

Ha megfogja, a befőttesüvegbe dugja. Abba, amit maga mellé rakott, mikor letérdelt hozzá a fűbe. Jó hosszan figyeli és egészen közlőről. Aztán körbenéz, keres valami csipesznek valót. Mert nem mer hozzányúlni a kezével. A háta mögött száraz gaz. Letörj. És roppant egyet a száron, hogy kettő lesz belőle. Kész a primitív csipesz. Óvatosan közelít. A két szár közé fogja. És lassan fel-emeli. A vastag és szőrös és sötétkék hernyó pedig visszaesik. Folyton vissza-esik. Mindig a hátára. Ilyenkor látja, hogy van neki sok apró lába. Száz lába. Vagy ezer lába. És sose akar elfáradni a nagy kapálódzásban.

- Szeretik a harcsák - mondja hirtelen a pap a bolond feje felett. Horgászbot van nála és egy sárga festékesvödör, a halaknak. Áll ott, a napnak háttal, reverendában. Felnéz rá a bolond, de majd kiszúrja két szemét a fény. A tenyerével csinál magának alkalmi szemellenzőt.

- Reggel én is találtam egyet. Itt, a kövek között. Feltűztem a horogra, csak úgy kísérletképpen. Meglepődtem, mert gyorsan jött a kapás, annyira gyorsan, hogy még a szokásos imára se futotta. És tessék, fogtam vele egy háromkilós harcsát - mutatja a vödörben lamentáló ragadozót a bolondnak a pap.

- Atyám, maga tudja, miféle állat ez?

- Hernyó, amiből lepke lesz - mondja a pap, és leguggol a bolond mellé. Felveszi a csúnya és szőrös állatot. Ő meg merde fogni kézzel! - Isten tudja, miért, de a harcsáknak nagyon ízlik. Kell ez neked?

- A nevét az állatnak, azt tudja-e?

- Nem. De szerintem valami közönséges. Add ide azt az üveget!

A bolond lecsavarja a lyukacsos tetejét, és nyújtja az üveget a papnak.

- Megvagy! - engedi el a hernyót a pap. Az meg halkan koppan az üveg alján, és kezdi megint, hogy össze-vissza tekereg.

- Rakd rá a tetejét, nehogy eliszkoljon!

A bolond rárakja.

- Szerintem meg éppen hogy nem közönséges.

- Szóval, ideadod nekem?

- Magának elárulok most valamit. De úgy tartsa meg, amit mondok, mintha a legeslegförtelmesebb bűnömet gyónnám a templomban. Ugye, érti?

- Megijesztesz, te bolond! – nevet fel a pap.
- Egy idegen civilizáció küldötte van ebben az üvegben – súgja oda a papnak.
- Értetlenkedve hallgat a pap. És nézi az egzaltált férget. Most mitől furcsább, mint az előbb? Hát persze! Mert enyhén torzít az üveg fala.
- Egy idegen világból jött ide. Egy alagúton keresztül.
- Nem mondod!
- A világok mindegyikében, akárcsak itt, a Földön, rengeteg a sötét lyuk. Egérlyuk, rókaljuk, barlangok. Mindenféle lyuk. A legtöbb nem is vezet sehová, de némelyik...
- De némelyik?
- De némelyik vége egy másik világba nyílik. Egy teljesen másik világba.
- A pap homlokát ráncolja.
- Látom, nem hiszi.
- Nézd, fiam, én akkor is elfogadom tőled ezt a hernyót, ha történetesen földönkívüli. Mondom, a harcsák nagyon szeretik. Akkor adod?
- Megkapja, ha már ennyire akarja. De van feltételem.
- Mi lenne az?
- Hogy velem jön a kijáratához az alagútnak.
- Messze van ide?
- A felvégen. A Rozi kertjébe nyílik.
- Hosszú séta lesz, de legyen!
- És felállnak ők ketten, délidőben, a kőmező kellős közepén. Kőtengernek is mondják ezt a helyet. Mert rengeteg a kő, tényleg. Szétdobálva a fűben, kábé egy négyzetkilométeren. Körös-körül pedig halványkék színűek és szabályosan kúp alakúak a hegyek. Igazi vulkánok voltak. Tizenhárom millió évvel ezelőtt. A bolond kőre ugrik, jobb kezében az üveggel. Majd a kőről egy másik kőre. Aztán egy harmadikra, és tovább. A pap inkább az ösvényen kullog, kacskaringózva a zuzmófoltos kövek között. Lehajtott fejjel cipeli a horgászbotot meg a harcsát, a vödörben. Egybeszabott, alul szoknyaszerű és fekete ruhában.
- Vigyázz azzal az üveggel, te! Összetöröd itt nekem a kövön, és megszökik a hernyó. Aztán mivel fogok harcsát legközelebb?
- Ne aggódjon egy cseppet se! A jóisten kezében sem lenne nagyobb biztonságban ez az állat, mint nálam.

2.

Egy világnak itt a vége. Tovább nem terjeszkedhet. Mert az útját szikla állja. A felső faluvégen, és óriási nagy. Ördög-sziklának hívják az itteniek. Az egyetlen utca, a főutca tehát zsákutca. És ráadásul felfelé lejt. Errefelé így mondják a hegymenetet. Messze ott éppen jön fel rajta a bolond meg minden

horgászfelszerelésével a pap. Lehajtott fejjel, tikkadtan. És a nagyon lyukas aszfalton egy szót se szólnak. Ember vagy kutya nem mozdul utánuk. Szigorúan be van tartva ma is a szieszta.

Legutolsónak van a Rozi háza. Kis kerttel, a nagy szikla alatt. Ennél megállnak. A fakerítésen túlra bámulnak. A Rozi háza is csak olyan itt, a felvégen, mint a többi kevés. Ebben a jelentéktelenül kicsi és hegyi faluban, ahol utca csak egy van, ház meg vagy ötven. A Rozi háza mellett tehát kert, ameddig a szikla engedi. Tiszta gaz. Derékig állnak benne a korhadt gyümölcsfák. Meg egy madárijesztő. De ő nyakig. Van lyukas kalapja, és a feje rongygolyó. Vigyorog. Egyfolytában és mindenben. Mert szeme alá száját vigyorra ferdítve csinalták neki.

- Meglátszik, hogy rég nem érintette férfi keze a kertet - szól oda a bolond a kerítésnél szuszogó papnak, aki terebélyes zsebkendőjébe bújva izzadt homlokát törölgeti. Hiába, zsíros testét a lejtő felfelé megviselte. - Pedig járnak ide férfiak rendszeren.

- Munkások, a gyárból.

- Látja, ott van? - mutat be a bolond a kert végébe. - Ott, a sziklafal alatt. Ahol kifújja magát az a halovány füst.

- Valamit füstöt, azt látok. A pincéből jön, amit a sziklába vájtak.

- Nem pince az, hanem a kijárat. Az alagúté.

- Pince az, te bolond. Mindig is az volt.

- Nincs igaza. Az az alagút vége. Ami minket egy másik világgal összeköt. Ott lépnek ki azok, akik abból a másik világból jönnek. A hernyó, az üvegben, az is onnan mászott elő. És jönnek még mások is, majd meglátja. Másfajta és sokkal félelmetesebb állatok. De most még nem lehet. Mert eltömődött az alagút vége. Elzárja egy nagy szikla.

- Most ezt higgyem el neked?

- Máshonnan nem jöhetett. Valami történt odaát, abban a másik világban, és elmenekültek.

A bolondra rálegyint a pap. Aztán megkérdi:

- Nincsen itthon senki?

- Még reggel elment a Rozi.

- Na, igen. Magam is láttam, hogy felszáll a buszra.

- A hetesre.

- Mintha hízott volna egy kicsit az utóbbi időben.

- Én is megfigyeltem, de szerintem, így húsosan, jobban néz ki. És kettőkor jön haza a busz, úgyhogy sietnünk kell, atyám. Fél óránk ha van még.

- Sietni? Hová?

- Hát a kertbe be.

- Nem rendes dolog ez, fiam. Besurranni, mint egy tolvaj, a másik kertjébe.

- Emiatt ne fájjon a feje, atyám. Meleg van, a munkát ilyenkor egy se szereti. Otthon vannak, fekszenek a hűsben. Tudja azt maga is, milyenek itt a népek.

- De a kutya lármázhat.

- Megdőglött. Még tavaly búcsúkor, tizenhét évesen. Tisztára süket volt már szegény, és a szeme ronda hályogos. Akkor megyek előre.

- Várjál! És ha itthon van valamelyik férfi?

- Az nem lehet. Senki idegen nem jár erre egész nap. A Rozihoz csak este jönnek, maga is tudja. És nem szokott itt aludni egyik se. Elmennek a motorukon, amivel ide ette őket a rosseb.

- Én inkább kint maradok, azt hiszem.

- Hát nem kell a hernyó? – mutatja fel a befőttesüveget a bolond.

- Már hogyné kéne! Harcsához a legjobb csali.

- Ha elkísér az alagút végéhez, odaadom.

- Jól van, jól van. Indulj, de gyorsan!

A bolond könnyen nyitja ki a kiskaput, ami be sincs zárva, és vág át a gazos kertbe taposott ösvényen. Kelletlenül követi a pap, minden horgászfelszereléssel a kezében. A pince előtt megállnak. A picéből füstöl ki a hideg pára. Mert ajtó, az nincs rajta.

- Már három hónapja figyelem ezt a helyet. Én nem bírom ki, atyám, hogy ne menjek be – mondja a bolond, és átnyújtja az üveget a papnak. – Fogja, a hernyó. A magáé, ahogy ígértem. Biztos van még belőlük az alagútban. Azokból majd szedek. Csak az a baj, hogy nincs nálam több üveg.

- Hát mégis bemész?

- Muszáj. Jöjjön maga is velem!

- Nem. Én nem. Megfázom a hidegben.

- Nekem kifejezetten jólesik.

A bolond megindul, befelé a pincébe.

- Nem félsz?

- Kicsit. Félek, hogy elmozdul az a nagy szikla, és az alagút magába szippant. Az ilyen sötét helyekről az ember annyi mindent képzel meg olvas.

- Azért mondd, hogy bent mi van. Jó?

- Jó. Mondom.

A bolond kicsit előrehajol, és belép a bejáraton.

Vár egy percet a pap. Egy szót se szólt még a bolond.

- Na, mi van?

- Jégcsapok!

- Jégcsapok?

- És nagyok! Van akkora is köztük, mint a karom.

- Nem mondd!

- Mertem én magának hazudni valaha is? Még azt is elmondom, tudja jól, ha magamhoz nyúlok. Szégyellem, de néha rávisz a természet. Most mondja meg, atyám, mit csináljak? Gyónok, utána pedig tisztességgel vezekelek, az előírás szerint. Esküszöm, soha nem mondok kevesebb imát, mint amit maga, atyám kimér nekem. A penzum az penzum. Nálam ez elvi kérdés – kiabálja jó hangosan kifelé, a pince belsejéből a bolond.

- Tényleg jégcsapok?

- Mondom, hogy azok.

Nem hezitál tovább a pap:

- Várjál, megyek.

A pap is előrehajol kicsit, és belép a bejáraton. Minden horgászfelszereléssel a kezében.

3.

A rendőr az egyetlen üres székért nyúl, és karcolja vele a követ veszettül, mikor a Rozi alá tolja.

- De kigömbölyödtél, hallod-e? – szól oda a rendőr a Rozinak, csak úgy mellékesen. A nő tehát nagy hasával leülhet itt, a sarokban, de az asztal túlsó felén a bolond meg a pap állva marad. A kocsmában minden hely foglalt. A kocsmában mindenki ezt a négy embert figyeli. Plafonig ér a füst.

- A tényállást ismertetem – mondja a rendőr, de előbb beleiszik a sörösüvegbe. Nem számít, hogy körben az üveg nyaka aranysárga alufólia.

- Ugye, fiam, te nem hiszed, hogy tolvajok vagyunk? – kérdi a rendőrtől a pap. Még mindig nála a horgászfelszerelése. A vödröt a harcsával meg a botot le se tette.

- Illetéktelen behatolás. Jegyzőkönyvbe vettük.

- De Rozi, kérem, hiszen nem tűnt el magától semmi! – sopánkodik a pap.

- Azt még nem lehessen tudni – vág oda a papnak a Rozi.

- Vizsgálódunk az ügyben alaposan. És most választ várok, atyám. Arra a lényeges kérdésre, hogy mit keresett ma délután tizennégy óra tizenkét perckor ezzel a féleszűvel a Rozi pincéjében?

- Az nem is pince! Hanem az alagút vége! – mondja a bolond felháborodottan.

- Alagút? Beszélj itten hülyeségeket!

- Igenis, alagút. És egy másik világgal köt össze minket.

- Szóval, jött ki az a füst a bejáraton. Gondoltuk, fiam, valami baj van. Tűz, vagy ilyesmi. Én igazából nem is akartam bemenni. Aztán mégis.

- Felbujtották, atyám, azt mondja?

- Igen. Vagyis nem! Közös elhatározásból mentünk be, hogy megnézzük, mitől van a füst.

- És mitől?
- Hát attól, hogy odabent jégcsapok, kint meg harminchat fok van.
- És te bolond, mit mondasz?
- Azt, hogy hatalmas vihar van egy bolygón, innen a harmadik galaxisban, tudd meg! A szél felkavarja a port, és a por eltakarja az ottani napot. Lehűlt a levegő, mert nem süt a nap. És hideg van. És esik a hó. Már hat napja.
- Ez totál lökött! Azt hiszed, hogy leírok én ebből a sok baromságból bármit is a jegyzőkönyvbe? Hogy diszk..., hogy diszk..., hogy diszkreditáljam magamat?
- Az állatok menekülnek, mert fáznak. Belebújnak minden lyukba. Az egyik lyuk egy hosszú alagútnak a bejárata. A kijárata meg itt van. Csak most éppenséggel el van dugulva.
- Szűzanya, segíts! Ez még bolondabb, mint hittem.
- Megmutatom! – kiált fel a bolond, és kirántja a Rozi könyöke alól a mocskos abroszt. Az orra alatt két sarkánál megfogja, és maga elé kifeszítve lelógatja.
- Atyám, segítsen maga is! Fogja meg alul a két sarkát, hogy jó feszes legyen.
- A pap már hajol is, hogy amire felkérte a bolond, készségesen megtegye, de előbb a horgászfelszerelését, a harcsás vödörrel együtt, beállítja a sarokba.
- Mi készen is vagyunk. Dugd bele a mutatóujjadat! – biztatja a rendőrt a bolond.
- Aztán minek? – néz körbe a kocsmában a rendőr és várja, hogy röhögjenek. De mosolyra se rándul a szája senkinek. Valami nagyon komoly dolognak kell ennek lennie!
- Dugjad már, na!
- Szórakozol velem? – horkan fel a rendőr, és a képét a bolond képéhez tolja. Hatásszünet következik. Egymásba ér a lehetük.
- Csináld már, hadd haladjunk! Egy nagy tál borsót kell még ma délután kifejtenem – szólal meg keserves hangon a Rozi.
- Nem úgy van az! – torkolja le a rendőr nyomban. – Hát már csak nekem van meg a józan eszem?
- A kérdésre nem jön válasz, hiába néz körbe a rendőr másodszorra is. Csak ül rezzenéstelenül, plafonig füstben, a sok fapofa. Még a pohárhoz se nyúl, annyira.
- Na és ha beledugom, mit bizonyítok vele?
- Hogy a tér görbe – válaszolja a rendőrnek nyugodt hangon a bolond.
- Úgy van, ahogy mondja. Tudja, a bolyai geometria. Biztos maga is tanulta a gimnáziumban – próbálja kisegíteni a bolondot alulról a pap.
- Én esti tagozaton jártam ki. Ilyenről ott nem beszéltek.
- Hát akkor dugja bele! – biztatja a rendőrt lelkesen a pap.

- Esküszöm, visszavonom a feljelentést, ha azonnal bele nem dugod – morog az asztalnál a Rozi.
- Jó, beledugom! Hadd legyen karácsonyotok!
- Mélyen a szemébe néz a bolondnak a rendőr, mikor mutatóujjával a mocskos abroszt megböki. Az abrosz túloldalt kitüremkedik, és lassan felveszi a formát, amit a rendőr vastag ujjá kialakít.
- Na, látja, nincs ebben semmi ördögi! – lelkendezik a két sarokhoz lehajolva a pap.
- Most már te is látod, hogy keletkezik a világűrben alagút – nyugtázza a bolond.
- A térnek egy pontja, én sem tudom, miért, de egyszer csak kicsücskösödik – folytatja a pap.
- És nőni kezd – ezt a bolond mondja megint.
- Jó hosszúra, míg neki nem ütközik egy másik galaxisnak – jön erre a pap.
- Akkor aztán összenőnek – fordul a bolond a kocsmában a többiekhez.
- Bizony, az alagút meg az a másik galaxis – bólogat a kocsmatöltelékeknek a pap, De erre se rezdül meg egyik se.
- És a két galaxis lakói átmennek egymáshoz látogatóba – szövi tovább hipotézisüket a bolond.
- Úgy látszik, ők jöttek előbb hozzánk, azzal, hogy megjelentek ezek a furcsa hernyók itt. Elárulom nektek, a harcsák nagyon szeretik – fejezi be lelkendezve a pap.
- Visszavonom a feljelentést – emelkedik fel a nagy hasával a Rozi.
- És ha elloptak tőled valamit? – kérdi a rendőr felháborodottan. – Végre van munkám, te meg elvennéd tőlem!
- Ha elloptak valamit, hát akkor elloptak, de az időmet már ne lopják még mellé nekem!
- De leányom, mi csak benéztünk a pincédbe, mert ott lógnak azok a jégcsapok! Elvégre nyár van, és az a pince kész csoda. A húshoz meg a zöldséghez, amit ott bent tartasz, mi hozzá se nyúltunk. Egy darab se hiányozhat. Mit gondolsz, hogy isten szolgálja a hőségtől megőrült, és vétett a parancsolat ellen?
- És maga mellett ez a bolond? – kérdezi foghegyről a Rozi.
- Istenfélő ember, te is tudod. A lopást az egyik legnagyobb bűnnek tekinti. Isten nevére mondom, nem tettünk semmi rosszat.
- Kompromisszumot javaslok! – kiált fel a bolond. – Ott van az a kert magánál, Rozi. Csupa egy gaz. Fogadjon fel bennünket, és mi az atyával rendbe tesszük. Ha már azok a motoros férfiak nem segítenek. A legeslegszebb kertet csináljuk belőle a faluban, esküszöm. Természetesen nem napszámban, hanem ingyen.

– Fiam, én sajnos, nem vállalhatom. Melléd állnék szívesen, hiszen, amit mondasz, istennek tetsző cselekedet. De te is tudod, mennyi a dolgom. Sok időmbe van, hogy a nyáját az igaz útra tereljem.

– Mit nem mondasz, bolond? – teszi a kezét csípőre a Rozi. – Sokat beszél-tél itt össze-vissza, de ezt az egyet értem. Hát legyen! Reggel hatra várlak, a töb-bit majd meglátjuk.

– Akkor sztornó a feljelentés, azt mondog, Rozi? – kérdi a rendőr lankadtan.

– Sztornó. Egyelőre.

4.

– Nesze, igyál! – dobja oda a bolondnak az egy üveg sört a Rozi. – Nem ta-láltam a nyitót, úgy bontod ki, ahogyan akarod.

– Így! – mondja a bolond, és leharapja az üvegről a kupakot. A kertben áll és támasztja a kaszát. Reggel óta már le is vágta a derékig érő gaz nagyját. – El-teszem a zsebembe, nem szemetelek – mutatja fel vigyorogva a foggal kitépett kupakot. – Most pedig a babára iszok. Legyen egészséges, és nőjön nagyra!

– Jól van, igyál, aztán csináld a dolgodat tovább.

– Mi lesz a neve, ha megkérdezhetem.

– Majd eldöntöm, van rá öt hónapom.

– A szerencsés apa? Ismerem?

– Semmi közöd hozzá!

– Én mondom, igazi csoda.

– Már megint kezdted azt a sok marhaságot a pincéről, bolond?

– Én most arra gondolok, hogy csoda gyereket várni a maga korában, Rozi. Ha meg nem sértem.

– Átok ez, nem csoda.

– Hány évesnek tetszik lenni?

– Mit gondolsz, majd pont neked mondom meg?

– Tegnap, hogy otthagyt bennünket, magáról kezdtek el beszélni a koc-s-mában. Mondták, hogy ennyi meg annyi éves, meg hogy kész csoda, hogy ter-hes. Na, én akkor papírt meg ceruzát kértem, és sorra kérdeztem mindenkit, hogy mit gondolnak arról, hogy maga hány éves. És mindenki mondott vala-mit. Aztán az adatokat szépen rangsorba raktam. A legkisebbtől a legnagyobb-big. Nálam van a papiros, ha akarja, megmutatom – veszi ki a zsebéből az ösz-szegyűrt cetlit a bolond.

A Rozi közelebb megy hozzá, és a papírt elveszi. Belenéz. A fejéhez kap, és felnevet. Jó hangosan.

– Az adatokból kiszámoltam a számtani átlagot. Ott van legalul, látja? Ná-lam a maga kora ötvenhárom évesre jött ki. Tévedés kizárva, mert háromszor

is ellenőriztem, és az atyának is ennyi jött ki. Mert velem együtt ő is számolta egy másik papíron.

Csak nem hagyja abba a nevetést a Rozi. A nagy hasát fogja, jobbra-balra dülöngél, és hirtelen elesik. Bumm! Földet ért, letarolta a gázt. Hiába kapott utána két kézzel a bolond.

- Nem esett baja? - kérdezi kétségbeesetten a bolond, mert a Rozi nyek-kent egyet, és elhallgatott. A nő semmit se szól. És le van csukva a szeme.

- Magát kérdem, hallja, Rozi? - térdel le hozzá a bolond. Ijesztő, hogy nem mond semmit. És ha felemeli a nő kezét, visszaesik. A bolond nem tesz fel újabb kérdést, hanem nekiveselkedik. A derékig érő gazon át a pince felé kezdi vonszolni a Rozit. A két karjánál fogva, hátan.

- Hát neked mi tetszik mindig? - kérdi mérgesen a bolond, mikor elaraszol hátrafelé a Rozival a vigyorgó madárijesztő előtt.

A pincében, a jégcsapok alatt lassan visszatér eszméletéhez a Rozi. Ül a hideg földön, hátát a káposztáshordónak döntve. A bolond ott térdel mellette és minden rezdülését aggódva figyeli.

- Már nem veszik el, későn mentem orvoshoz. Meg kell tartanom - sóhajt egy nagyot, aztán sokáig csendben marad a Rozi. Majd így folytatja:

- Hát nem furcsa, hogy a tél már régen elmúlt, de ezek a jégcsapok maradtak? Jó lesz hűtőszekrénynek, gondoltam, és mindent, ami a hűtőben volt, idepakoltam. És én mindig, minden áldott nap bejöttem a pincébe, hogy elidőzgessek egy kicsit ebben a télies levegőben. A tudóm legaljáig szívтам a levegőt, és úgy éreztem, minél többet szippantok, annál fiatalabb leszek. Jókedvem volt, sokat ettem, és rettenetesen kellett a férfi. Hát jutott belőlük rendesen! Nem maradt ki egyetlen este se.

- Aludni se lehetett. Hallottam, hogy jönnek meg mennek azokkal a hangos motorokkal. Nagyon utáltam őket, most tudja meg!

- Megvadított ez a levegő teljesen. Még tégedet is behívtalak volna az ágyamba, ha látlak, annyira akartam.

A félhomályban nem látja a Rozi, hogy amit az előbb mondott, attól a bolond mennyire zavarban van.

- Komolyan mondja?

- Nem tudod te, mit tett velem ez a pince! Hogy mennyire kívánós lettem.

- És még mindig akarja?

- Mit?

- Hát azt. Velem.

- Már nem. A terhességtől lecsillapodtam.

A bolond nem kérdez többet. Lassan feltápáskodik, és igazgatja feleslegesen a ruháját, hogy a Rozi közelében maradhasson még egy kicsit.

- Akkor megyek. Vár odakint a gáz. Siessen maga is, azt ajánlom, hátha most szippantja ki innen mögölünk a követ a vákuum.

- Az a pince vége, te! És elmozdíthatatlan.
- Nem. Az egy nagy darab szikla, amitől eldugult az alagút vége. Ettől tűnik úgy, hogy pince.
- Apa kéne ennek a gyerekeknek, nem gondolod? – néz fel kérdően a bolondra a Rozi.
- Tudja, melyik volt az?
- Halvány fogalmam sincs.
- Akkor válassza ki közülük a legrendesebbet.
- Rendes ember, az nincs köztük. Pedig voltak vagy húszan. Te bármelyiküknél különb vagy.
- Azt mondja?
- Azt.
- Pedig a gyárban dolgozik mind, ugye?
- Ott. Jöttek hozzám rögtön, hogy letették a műszakot. Úgy mocskosan, ahogy voltak. Meg büdös szájjal. Előtte itt mosakodott ki nálam mindegyik, hogy nekem is megmaradjon hozzá a gusztusom. Be is szálltak a vízdíjba, elhiheted!
- Engem nem vettek fel a gyárba, mert azt mondták, flúgos vagyok. Pedig nagyon akartam ott dolgozni, higgye el!
- Dolgozz nekem! Látod, hogy van a ház körül munka temérdek.
- Megkér rá?
- Meg én. Még napszámot is fizetek. Tisztességeset.
- A bolond az örömtől menten felugrik.
- Minek örülsz ennyire, hallod-e?
- Hogy nyugodtan szemmel tarthatom a pincét. Nem kell titokban távcsővel, onnan fentről, a szikláról lesnem. És ide akármikor bejöhettek?
- Miattam.
- Egy cuppanós pusztit nyálaz a bolond a Rozi homlokára, a váratlan nagylelkűségért cserébe.
- Ne bomolj, te! Inkább add ide a kezed, és húzz fel innen minket.
- Meglátja, felvirágoztatom én ezt a kertet! De fel ám!
- Jól van, na! Húzzál már fel, mert a földhöz fagy a seggem!

5.

- Az ebédnek vége, és már megitták az obligát feketét is. A bolond meg a Rozi a konyhaasztalnál ejtőznek. A bolond könyököl és morzsákat csipeget. Kettőjük között hosszú a csend.
- Miért nincsen neked nőd, hallod-e?
  - Szegény apám is mindig ezt kérdi tőlem, ha elfelejtek kólát venni az ebédhez. Azért hogy bosszantson velem. Mert tudja, hogy nőügyben milyen szegénylős vagyok.

- Sok hal van a tengerben, miért nem fogsz magadnak egyet, he? Legalább egy nyamvadt kis heringet. Elmúlnának a pattanásaid. Ripsz-ropsz.
- Csúnya pattanásos vagyok?
- Eléggé. Magadhoz nyúlni kevés, hogy elmúljon a sok gennyes pattanás az arcodon. Ahhoz nő kell, tudod? A bőre illata. A haja. Meg a nedvei. Nem elég mindennap csak rárántani kint, a budiban. Vagy a fürdőszobában. Tudom én, hogy megy ez nálatok, férfiaknál!
- Miket beszélsz itt? Én komoly üzleti dologban jöttem hozzád, Rozi, te meg elvicceled.
- Hallottam, amit mondtál, ne félj! Legyen *Zimmer frei* a nagyszobából, azt mondtad. Meg hogy főzzek rájuk, mert imádják a házi kosztot.
- Igen. Ott elférne kényelmesen akár négy vendég is.
- Egy család kompletten. De mi van, ha jönnének többen is?
- Akkor felszabadítjuk a kishobát, te meg hozzám költözöl. Szeretni fog otthon az öreg, majd meglátod.
- Pedig sose leszek a menyé.
- Mondtam neki, hogy a mi viszonyunk csak üzleti. Olyan kollegiális.
- Ebben maradtunk.
- Ebben. De ha megint annyira kívánós leszel, mint a múltkor...
- Akkor?
- Akkor én itt vagyok neked. Kéznel.
- Próbálok nem elfelejteni – nevet a bolond képébe a Rozi. – De mi van, ha még jönnek, sokkal többen is?
- Bevonjuk a bizniszbe a falut. Kartellbe tömörülünk.
- Mi az, hogy kartellbe?
- Most megtanítok neked egy nagyon fontos kifejezést, jól figyelj, Rozi!
Gentlemen's' agreement.
- Milyen dzsentlümensz? Utánad se tudom mondani.
- Angolul van. És ez itt azt jelenti, hogy a faluban mindenki a szavát adja, hogy nem adja se olcsóbban, se drágábban a szobát, mint mi adjuk. Ennyit tesz az, hogy kartell. Körülbelül.
- Nem lesz róla írás?
- Nem. *Fair play*-t játszunk.
- Miféle garancia ez, hallod-e? Ismered a falut?
- Most az egyszer bízunk az emberekben.
- Ezekben? Mikor zsebre megy a dolog?
- Kockáztatunk, tudom. De a huszonöt százalékhoz fejenként, ragaszko-dunk. Ennyi méltányos, szerintem.
- Majd bevallják neked, hogy vendégeik vannak, és mindegyik után leper-kálnak huszonöt százalékot!

- Aki idejön kúráltatni magát a pincébe, azt mi mind látjuk, így könnyen nyilvántartást vezethetünk. Kizárva a stikli.

- De biztos elhiszik, akik jönnek, hogy a pince levegője csodát tesz velük? Hogy a meddőök terhesek lesznek?

- Mi az hogy! Te vagy az élő példa, Rozi. Csak nézzél le a hasadra! A tény, hogy ennyire idősen terhes lettél, a vállalkozás alapja. Hirdetjük majd a pincét abban a magazinban, ahol a gyógyturizmusról írnak. És várjuk, hogy telefonáljanak. Nyár közepe van, benne vagyunk a szezonban.

6.

A polgármester kicsinyke irodája ez. Az íróasztala mögött maga a vézna polgármester ül. Görbén, összeesetten.

- Közbenjárhatok, ha ilyen nagy a baj – szólal meg végül az ablaknál álló lófarkas és sötét öltönyös és napszemüveges fiatalember. Kifelé néz az ablakon. Nézi, hogy jár fel-alá az egyetlen utcán, a főutcán a sok asszony. Férfi nélkül mind.

- Mire számíthatok?

- Tízmillió forint. Csak a projekt maga. Plusz a szakértői díjam, ami harminc százalék.

- Az összesen tizenhárom millió forint. Rengeteg pénz.

- Egy hónap múlva hozzáférhetnek egy jelentősebb összeghez, nem igaz?

- Azt községfejlesztésre kapjuk. Meg kell csináltatni belőle a főutcát. Már tíz éve könyörgünk a minisztériumnak. Hiába, protekció nélkül nem megy hamarabb.

- Kivitelező?

- Még nem döntöttünk.

A lófarkas és sötét öltönyös és napszemüveges fiatalember eljön az ablaktól, és egy elegáns névjegykártyát nyom le az asztalra.

- A kivitelező.

A polgármester kezébe veszi a kártyát.

- Tendereztetni kell.

- Természetesen. És maga eléri, hogy ez a cég kerüljön ki győztesen.

- De ugye, a pénzből az útra is marad?

- Marad. Éppen, hogy kifutja.

- Ha nem készül el az út októberre, a választásokig, nekem biztos, hogy lóttak. Minden évben ígérem nekik, ki hinne már nekem?

- Elkészül, nyugodjon meg.

- Csak előbb likvidálja valahogyan ezt a bolondot, könyörgök! Mert most ez az igazi veszedelem.

- Ezért jöttem.

– Ha hallaná, hogy dicsérik, hogy milyen nagy ember! Mert munkát ad az egész falunak. Zimmer frei, ez van kiírva mindenhova, láthatta végigjövet az utcán maga is. Idehozta, a Rozi pincéjéhez a gyógyturizmust. Azt a rengeteg cifra idegent. Egész nap bent tolong a sok öregasszony abban a jeges pincében, és szívja le a hideget. Mert azt hiszik, hogy ettől majd terhesek lesznek. És mondják ám a kocsmában meg a boltban is, hogy a bolond kell ide polgármesternek. Mert felvirágoztatta, mint még soha senki, a falut. Amerikát csinált itten. Én mondom, annyira hülyék itt a népek, hogy képesek megválasztani a falu bolondját polgármesternek. Mondja már, miféle átok ez a jeges pince? A legnagyobb rekkenőben.

– Utánanéztem.

– Kerül valamibe?

– De polgármester úr, miért néz rám ennyire ijedten? Hogy megalapozzam a barátságunkat, magának elmondom ingyen. A hideg levegőt belülről kapja a pince. A hegy gyomrából. Rengeteg kisebb-nagyobb résen át, ami a többi üreggel összeköti. De kell lennie valahol egy nagyobb üregnek, tudja? Egy raktárnak, ahol elfér egy hatalmas jégkupac. Ami nyáron sem olvad el. Vagy csak nagyon lassan. Így van biztosítva a hideg levegő állandóan. Innen áramlik aztán ki a jeges lehelet. Sííí-húúú, sííí-húúú – súgja a fülébe a lófarkas és sötét öltönyös és napszemüveges fiatalember a tátott szájjal hallgató polgármesternek. – A repedéseken át, a pincébe. Vagyis a rendszer pofonegyszerű. A szifonhatás elve működteti.

– A szifonhatás elve?

A lófarkas és sötét öltönyös és napszemüveges fiatalember a polgármester mögé kerül, és ráteszi kezét a falu első emberének vállára.

– Ne féljen! Látja, itt vagyok. Nyugodtan kapaszkodjon belém, ha nem akarja, hogy magát is kiszippantsa a huzat.

– És mikor akarja elkezdni a projektet?

– Várok még egy kicsit.

– Minek? Hogy a bolond még népszerűbb legyen?

– Jöjjön, beülünk a kocsimba. Mutatok magának valamit.

– Hová megyünk?

– Megkerüljük a hegyet.

7.

Megkerülték az Ördög-sziklát, amire itt azt mondják, hogy hegy. A fekete Mercédesszel a földúton leállnak. A lófarkas és sötét öltönyös és napszemüveges fiatalember távcsövet nyújt át az anyósülésen gubbasztó polgármesternek.

– Nézzen csak bele! Lent keresse, a szikla tövében!

Szeméhez emeli a távcsövet a polgármester, és elkezd lent keresni.

- Látja már?
- Látok valamit. Kifeszítve két fa közé egy vásznat.
- Mást?
- Mást nem. Mi van a vászon mögött? – veszi el szemétől a szovjet típusú távcsövet a polgármester.
- Férfiak. A faluból. Hárman.
- Az utolsó szót még mutatja is az ujjain a lófarkas és sötét öltönyös és nap-szemüveges fiatalember. A nyomaték kedvéért.
- Mit keresnek ott ezek?
- Hallja, hogy kopácsolnak?
- Hallom.
- Pincét építenek. Saját célú hasznosításra.
- Vagy úgy! Szóval, sokallják a fejenkénti huszonöt százalékot, amit leszednek róluk. Tudja ezt a bolond vagy a Rozi?
- Aligha kötötték az orrukra. És közös érdekünk, hogy mi se szóljunk róla. Senkinek.
- De ezzel összeugraszthatnánk a falut meg a Roziékat végleg.
- Polgármester úr, gondolkozzon egy kicsit!
- Gondolkozok.
- Tehát?
- Most mit akar, mit mondjak?
- Sííí-húúú, sííí-húúú. Kapizsgálja már?
- Ja! A szifonhatás elve.
- Ugye, hogy érti!
- Megbontják a rendszert ezek a hülyék a szikla belében.
- Ügyes. Aztán?
- És a hideg levegő abból a raktárból az új járatokon keresztül egyszerűen elillan.
- Elillan bizony. Örökre.
- És akkor elolvadnak a Rozi pincéjében azok jégcsapok. Az összes, hogy a villám vágott volna bele! De még mennyi idő ez?
- Egy hónap. Körülbelül.
- Muszáj kívárni?
- Muszáj. Ennyi idő kell, hogy előkészítsük a projektet. Mi komoly üzlet-emberek vagyunk, csak nagyban gondolkodunk, nem igaz?
- Igaz. És biztos, hogy elolvadnak azok a jégcsapok? Olyan hosszú idő ez az egy hónap. Megmondom az őszintét, én ettől az egész ügytől már napok óta aludni se tudok.
- Csak aludjon nyugodtan. Én majd vigyázok, hogy ne álmodjon össze anynyi rosszat.

8.

Éjszaka van, a szobában nyitva az ablak. A Rozi meg a bolond közös ágyban. Nem meztelenül, mid a ketten nyakig pizsamában. Aludnának, de nem lehet. Fülledt a meleg. Kintről zajt hallanak. Valaki matat.

- Már megint kezdi - böki oldalba a bolondot a Rozi.

- Hallom. Kijött leskelődni. Azt hiszi, hogy mi is szoktuk csinálni.

- Hát nem mondtad meg neki? Hogy mi nem úgy vagyunk itt, mint férj és feleség, hanem, mint üzletfelek. Hogy mi nem kefélünk sose.

- De mondtam neki, csak úgy látszik, nem hiszi.

- Most mit csinál?

- Feláll a sámlira, hogy belásson az ablakon.

- Már nem elég neki az ajtón a kulcs lyuka?

- Úgy látszik.

Nyög, zörög meg vacakol az öreg, hogy a sámlira álljon. A feje, mint éjben a hold, feljön az ablakban. Fején kalap, szájában meg bűdös cigaretta, szipkába dugva.

- Valami baj van, apuka? - kérdi a bolond.

- Hát ti nem alszotok?

- Meleg van, nem tudunk.

- Nagydologra megyek, gondoltam, megnézem, nincs-e bajotok.

- Nincsen, apuka, menjen nyugodtan! - küldené el a fenébe a Rozi.

- Annyira nem sietek.

A bolond apja csak nem akar elmenni. Marad a feje az ablakban, a tetejében kalappal, és a szájában bűdös cigarettával, szipkába dugva.

- Akar még valamit, apuka? - kérdi nagyot sóhajtva a bolond.

- Akarni éppenséggel nem akarok, de ha már így ébren vagytok, kérdenék tőletek valamit. Mi lesz itten, fiam, ha elfogynak a Rozikám pincéjében a jégcsapok?

- Aggaszt minket is a dolog.

- Mert már nem olyan nagyok azok a jégcsapok.

- Tudom, apuka. Rendesen megolvadtak.

- Kifogyott a hideg levegő a hegyből, ami hizlalta őket. Észrevették a vendégek is. Sokan el is mentek, nem hiszik el, hogy csodát tesz velük, mint a Rozikámmal, a pince. Pedig öröm látni, hogy gömbölyödik a Rozikám hasa. Ugye, ez már a hetedik hónap?

- A hetedik, apuka - dűnnyögi oda neki a Rozi.

- Meg aztán a faluban is suddognak ellened, fiam. Sokan kölcsönöket vettek fel. Automata mosógépre, tévére, de még autóra is. Mert azt hitték, hogy a rengeteg vendégből majd visszafizethetik a banknak. De nem lehet! A vendég el-

ment, helyette meg nem akar jönni senki, az istenbe se. Mérgesek rád, azt hiszem.

- Tudom. Holnap reggel jön ide egy küldöttség. Válságértekezletet tartunk.

- Találj ki valami okosat reggelre, fiam, mert nem lesz belőled polgármester ebben az életben. Mert nagyon azt akarták itt a népek, hogy te legyél az.

- Azt akarták. Mikor még ment az üzlet.

- Olyan jól áll rajtad az az öltöny, amit a Rozikám vett neked, hogy én mondom, kiköpött polgármestert csinált belőled ez a derék asszony. Meg ahogy tudtál beszélni benne a népekkel, ha megállítottak az utcán, vagy leültettek a kocsmában! Szavamra, mint azok az öltönyös urak, azokban a beszélgetős műsorokban, a tévében.

- Mindenki előre köszönt. Most meg elfordulnak tőlem.

- Na, ezért mondom, hogy találj ki valami okosat. És aludjál hozzá, mert az álom megtermékenyíti az agyat.

Lekászálódik az öreg a sámliról, éppen olyan nehezen és zajosan, mint tette ezt a sámlira fel. Aztán elcsoszog a ház mögé, a budi irányába.

Végre egy kis csend.

- Megfulladok a melegtől, Rozi. Kimegyek a tornácra, hátha elkapok egy kis szelet - mondja a jobbján fekvő Rozinak a bolond, és papucsba lépve kimegy.

All csíkos pizsamában a tornácon a bolond. A pincét figyeli, mely a holdfényben most csak egy nagyon sötét lyuk. Ekkor oldalról, a csendes éjszakába beneszez valami.

- Maga az, apuka?

Válasz helyett ez a furcsa nesz jön megint. És a kert végéből kinő egy ijesztő alakzat. Hosszú nyaka végén apró a feje. A nyaka alatt egy nagy labda a teste. És két jó lába a test alatt, vékony, mint a karó, amit a szőlő mellé vernek. Közelebb lép kettőt. Majd hármat. Nem lehet igaz! A bolond a szobába rohan, és felrázza a visszaaludt Rozit.

- Rozi! Ébredj, Rozi!

- Na! Mit rázogatsz?

- Egy strucc van a kertben! Igazi!

9.

Reggel lett, megszokott dolog, és a bolond kertjében gyűlik a falu. Válságértekezletre. A bolond már a tornácon. A híres öltönyében feszeng, mellette nagy hasával a Rozi. Szólnia kell az övéihez, tudja jól. Halogatná a dolgot, de nem lehet. Túl nagy ahhoz a csend.

- Barátaim! Tudom, hogy most azt várjátok tőlem, hogy mondjak valami okosat nektek. Hogy megmondjam, hogyan nőhetnének meg megint a jég-

csapok. És erre a ki nem mondott kérdésre, ami belétek szorult, én mindjárt röviden és őszintén válaszolok is. Nem tudom – tárja szét két kezét a bolond. – Igen, nem tudom.

– De én tudom! – kiált át a tömeg feje felett az utcáról a polgármester. Fordul is rögtön a hang irányába mindenki. A látvány több mint szokatlan: a polgármester strucc hátán ül! Két japán turista közt. És a két japán alatt is strucc van.

– Megülik a madarat, mint a lovat! – szól ki a tömegből egy csodálkozó hang.

– Emberek! Vége a jégkorszaknak! – hirdeti a struccról a polgármester. – Vegyétek végre észre, hogy ez a bolond meg a nőcskéje csak játszogatótt itt veletek. Elhittétek nekik, hogy pár darab jégcsaptól gazdagok lesztek. Hogy itt van Amerika. És tényleg gazdagok vagytok, kérdezem. Mert látom, hogy új ruhátok van, és egyesek már a falu végére is saját autóval járnak. Nem, nem vagytok gazdagok! Hanem adósok vagytok. A banknak, ahonnan erre az esztelen vállalkozásra hitelt mertetek felvenni. És ha még maradt valami abból a hitelből, és nem vették el tőletek a jelzálogba adott házáitokat, én megmondom, mit tegyetek. Én, a ti polgármesteretek, aki a falu szolgálatára szerződtem veletek, nemcsak azt érzem kötelességemnek, hogy október elejére vadonatújan aszfalozott főutcat kapjatok, hanem azt is, hogy segítsek minden egyes megtevedt lakosnak, hogy a jövőjét rendbe tegye. Látjátok, min ülök? Ismeritek ezt az állatot?

– Struccon tetszik! – kiáltja be egy gyerek.

– Bizony, struccon. Mert a strucc fog benneteket megmenteni.

Hatásszünetet tart a polgármester.

– Ez a két ember itten mellettem a messzi Japánból jött ide, hogy ezt a csodálatos vidéket, aminek a mi falunk a közepe, struccháton bejárja. De nem csak ketten vannak ám! Lesznek nemsokára többen is. Szállásért jönnek hozzátok, és drága valutával fizetnek nektek azért, hogy struccháton kiránduljanak. És elvárják, hogy a házban, ahol megszállnak, legyen strucc is. Különben nem jönnek.

– Van disznónk meg baromfink, de struccot, azt honnan veszünk? – kérdi a tömegből valaki.

– Úgy van! Struccot, azt honnan veszünk? – kérdezik mások is.

– Megmondom. Az én ménestelepemről, ahol ló helyett most struccot tartok. Ma lesz az ünnepélyes megnyitója a strucctenyészetnek. Nagy ünnepséggel egybekötvé, étel és ital ingyen. Ott mindenki, aki eljön, választhat magának madarat. Eddig titokban tartottam a nagy eseményt, hogy meglepjem szeretett falumat.

– A madarat is ingyen kapjuk? – egyszerre három is kérdi.

- Lízingelitek. Tőlem. A hitelből, amit a bank adott. És meglátjátok, a sok pénzből, amit a japánok nálatok hagynak, tényleg meggazdagodhattok. És ha már nagyon gazdagok vagytok, nemcsak autótok lesz, hanem nektek is lesz saját madaratok. És a vadonatújan aszfaltozott főutcán struccon lovagolhattok. Gyí! Na, gyí! – fordít egyet a struccon a polgármester, és néhány lépést előre-megy.

- Aki struccot akar magának, kövessen!

A polgármester és a két japán után megindul az udvaron összegyűlt falu. Nem is mennek, hanem már futnak, hogy a három struccossal lépést tartsanak.

Kiürült a kert.

- Ezek elmentek – mondja csak úgy magának a bolond.

- El – reagál a Rozi.

Kicsoszog az öreg is a tornácra, harmadiknak. Fején a kalap, szájában meg a büdös cigaretta, szipkába dugva. A kezében görbe bot.

- Látod, nem lettél polgármester, fiam?

- Látom.

- Pedig, hogy bíztam benned!

- Elmegyek – mondja halkán a bolond.

- Hová? – kérdi a Rozi.

- Abba a másik galaxisba, ahonnan idejöttek a férgek.

- Oda?

- Oda. Bemegyek a pincébe, és leülök a káposztáshordó mellé. Kivárom, hogy megnyíljon, és beszippantson a vákuum. Becsomagolsz nekem, Rozi?

- Ha akarod.

Vége

Szeged, 2002. április-május*

---

* A szerző a *Jégkorszak* című művének megírása idején az IRKA Egyesület támogatásában részesült.